

*Mama, hoe word ik gelukkig?
Door normaal te doen, mijn kind.*

*Meester, hoe word ik gelukkig?
Door je best te doen, mijn jongen.*

*Pastoor, hoe word ik gelukkig?
Door je naaste lief te hebben, mijn zoon.*

*Hij deed normaal, zijn best en had zijn naasten lief, maar werd
niet gelukkig.*

Uitgeverij De Nieuwe Bestseller,
www.denieuwebestseller.nl

EWDWIN 1989

Augustus

Ik zit achter het raam van mijn hotel en kijk uit over de Lustrafjord. Als smalle bergstroompjes borrelen herinneringen aan mijn reizen naar Noorwegen naar boven. De eerste keer was in 1967 met Ina, mijn eerste echtgenote, en de tweede keer in 1970. Met Judith, mijn tweede echtgenote, ben ik twee keer naar Noorwegen geweest in 1974 en 1980. Ze is drie jaar geleden onverwachts overleden. Het jaar daarvoor waren we door de Lofoten gereisd, een adembenemende tocht. Ik druk de herinneringen aan hen weg, open mijn laptop en lees wat ik gisterenavond heb geschreven.

Lofthus,

Wat voel ik me ontspannen. Heerlijk. Dit land ontroert me diep. Wat me thuis niet lukt, lukt hier probleemloos. Onbezorgd genieten. Als ik het paradijsverhaal zou herschrijven, dan zou ik het zich laten afspelen in dit land. Het is één groot natuurbad met de ingrediënten: rust, stilte, puurheid. Hier taal ik niet naar een krant of de tv. Ik zit voor mijn hut op een bankje, met een beker koffie, volg een vogel die door de fjord zweeft, zie hoe een vissersbootje een V-spoor door de Sörfjord trekt en fantaseer beelden bij de wolken die voorbijdrijven. Hier laat ik de buitenwereld wel toe. Thuis doe ik er van alles aan die buiten te sluiten door de balkondeur dicht te houden, of afleiding te zoeken bij een film. Hier slaap ik als een roos: geen angstaanvallen, nerveuze stemmingen of

doemgedachten. 'Thuis' bestaat hier niet. Hier is het niet meer dan een verzonnen verhaal of een herinnering aan een onrustige droom. Natuurlijk weet ik dat mijn 'thuis' een realiteit is en dat ik binnenkort naar Haarlem terugga. Maar het idee dat 'thuis' niet bestaat, is zo aantrekkelijk.

Ik begin te tikken: Gaupne, 13 augustus. Vandaag een prima reis gehad. Volop genoten van het afwisselende landschap. De tweelingwaterval bij Odda was indrukwekkend. Morgen ga ik de Nigardsbreen bezoeken, daar verheug ik me op. Weer voor een imposante gletsjer te staan.

Dan overvallen me toch weer de herinneringen aan de eerdere reizen naar Noorwegen en ik geef daar nu aan toe. Van de eerste reis met Ina herinner ik me vooral het moment dat we vlak voor een gletsjer stonden: De Briksdalbreen. Ik zie het imponerende beeld weer helder voor me, een euforische ervaring. Bij elke reis hadden we een plan gemaakt voor een emigratie naar Noorwegen. Ina wilde dolgraag weg uit Nederland. Aanvankelijk ging ik aarzelend, maar met tegenzin, mee met haar plan, maar toen puntje bij paaltje kwam, was ik teruggekrabbeld, te bang dat ik daar geen baan kon vinden en ik zag op tegen Noors leren. Ina was zwaar teleurgesteld, het was het zoveelste avontuurlijke plan dat ik blokkeerde. Dat was het breekpunt geweest in onze relatie die toch al stroef liep, omdat ik dolgraag vader wilde worden en Ina beslist geen kinderen wilde. Ze beweerde steevast dat ze geen moedergenen had. Dat verschil in behoefte speelde ook een rol tijdens

vakanties, zij wilde steden bezoeken en ik trok het liefst de bergen in.

Een half jaar na mijn besluit om in Nederland te willen blijven, had ze me kort en bondig medegedeeld dat ze wilde scheiden, ze koos voor een avontuurlijker leven, geen huisjeboompjebeestjebestaan met een saaie man. Binnen een week was ze vertrokken en tijdelijk bij een vriendin ingetrokken. Haar besluit, hoewel niet onverwacht, was toch rauw op mijn dak gevallen. Het had lang geduurd voordat ik mijn leven weer op orde had, daarbij had ik veel steun gehad aan mijn vriend Ronald, die ik kort na de scheiding had ontmoet. Ina heb ik niet meer gezien of gesproken, ik was zo teleurgesteld door haar afwijzing dat ik vriendschappelijk contact weigerde.

Jaren later ben ik een vriendin van haar tegengekomen en die vertelde dat ze inderdaad naar Noorwegen was vertrokken. Op dat moment had ik het kort betreurd dat ik het toentertijd niet had aangedurfd met haar mee te emigreren, wellicht was ik daar een gelukkiger mens geworden.

Ik word onrustig van de herinneringen, kijk op mijn horloge, vier uur, nog twee uur voordat het diner geserveerd wordt. Ik moet naar buiten, bewegen, frisse lucht, mijn onrust wegwandelen. Ik sluit mijn laptop af en verlaat het hotel. Anderhalf uur later ben ik terug. Het is gelukt. Vooral een half uur zitten aan de rand van de fjord en alleen maar voor me uitstaren over het kabbelende zwarte water had me goed gedaan.

Als ik de lobby van het hotel binnenstap, ziet ik haar staan, bij de balie, Ina. Mijn eerste impuls is: omdraaien

en er vandoor gaan, maar ik verzet geen stap, ik blokkeer dat overkomt me vaker in lastige en of onverwachte situaties. Dan keert Ina zich van de balie af en loopt naar de deur. Ik stap niet opzij. Ik zie haar verschrikken en dan beginnen te lachen. 'Edwin!' Ik wil van alles zeggen, maar er komt geen woord over mijn lippen. Dan doorbreekt ze de impasse: 'Wat een toeval. Ongelooflijk! Zoiets verzin je toch niet?' Die laatste opmerking bevrijdt me uit mijn verstarring. Ik lach wat mager: 'Nee, zoiets verzin je niet!' 'Ben je hier op vakantie?' 'Ja, en jij?' 'Ik werk hier voor een reisbureau.' 'Woon je hier?' 'Ja, eerst een paar jaar in Bergen en nu ruim tien jaar hier in Gaupne.' 'Je hebt het dus gewaagd.' 'Ja, ik wel. Sorry, ik heb nu geen tijd om langer met je te praten, jammer, ik ga straks een groep toeristen begeleiden bij een boottocht naar Aurlandsvangen. Hoelang blijf je hier nog?' 'Vier dagen.' 'Zullen we iets afspreken?' Ik denk koortsachtig na. Wil ik dit wel? Wordt het een pijnlijke ontmoeting? Ina ziet mijn aarzeling. 'Als je dat tenminste wilt? Overmorgen ben ik vrij.' 'Waarom niet, schiet het door me heen.' 'Prima, overmorgen. Vijf uur. Hier?' 'Oké, tot dan.'

Ina wil me een hand geven, aarzelt en drukt dan een vluchtige kus op mijn rechterwang en verlaat het hotel.

Ik blijf in verwarring achter. Mijn wang gloeit. Ik bestel koffie en ga bij het raam zitten. In mijn hoofd dwarrelen gedachten en herinneringen door elkaar. Wat bizar? Ina! Hier! Gevoelens van pijn en woede om de scheiding komen weer naar boven. Ik druk ze weg. Ze ziet er nog steeds aantrekkelijk uit. Wil ik die afspraak echt, schiet het door me heen. Heb ik niet te snel ja gezegd? Wat kan ik verwachten? Is ze getrouwd? Heeft ze kinderen? Lijkt me onwaarschijnlijk. Hoe zal de ontmoeting verlopen? Zal ik vriendelijk blijven? Gelukkig heb ik nog twee dagen. Ik sta op om me op te frissen voor het diner. De onverwachte ontmoeting met Ina laat me niet los. Herinneringen aan onze eerste ontmoeting komen boven drijven.

Het was op een zaterdag in de zomer van 1962. Ik was, met nog een paar studiegenoten, door Paul Ramaker uitgenodigd voor een examenfeestje omdat we geslaagd waren voor de Tweede Leerkring van de Kweekschool en we ons onderwijzer mochten noemen, met een lagere akte, dat wel. Voor de hoofdakte moesten we nog een jaar doorgaan en dat waren we allemaal van plan. Dat het anders zou lopen wist ik toen nog niet.

Ik was met de bus van Vogelenzang naar Haarlem Station gereisd. Ik zag een beetje op tegen de avond. Ik voel me nooit op mijn gemak met een gezelschap in een volle huiskamer. Waar moest ik in hemelsnaam over praten? Na een korte wandeling stond ik voor het ouderlijk huis van Paul aan de Schotersingel en belde aan. De deur werd opengedaan door een slanke brunette met lange haren en bruine ogen. Ze keek me lachend en

onderzoekend aan en vroeg: 'Zo, welkom, en wie ben jij? 'Edwin', antwoordde ik, beduusd van haar verschijning.' 'Aha, de stille dichter. Ik ben Ina de jongere zus van Paul, kom binnen, iedereen is er al.' Even was ik in de war, de stille dichter en de laatste, zou ik te laat zijn? Ina wees me de kapstok en de huiskamerdeur. Binnen was het gezellig druk, ik begroette iedereen en schudde de hand van de vader en moeder van Paul, die vervolgens vertrokken voor een visite aan familie. Ik ging op een lege stoel zitten naast schoolkameraad Pim, groette hem en keek om me heen. Ina vroeg vanaf de huiskamerdeur: 'Koffie of thee?' 'Koffie', antwoordde ik. Even later kwam ze terug, zei tegen Pim: 'Ga jij maar even op mijn stoel zitten, dan kan ik met Edwin praten.' Ik verslikte me bijna in de koffie, voelde me aan de ene kant een beetje overvallen maar aan de andere kant vond ik het ook wel leuk. Ina sprankelde van levenslust en dat trok me aan. 'Kijk,' zei Ina', die anderen ken ik al, maar jou nog niet. Ik heb wel van je gehoord, dat je een rustige jongeman bent, vriendelijk en dat je mooie gedichten kan schrijven, net als Paul. Dicht je al lang?' 'Sinds twee jaar, het is begonnen vorig jaar tijdens een retraiteweekend in Noordwijkerhout. Ik hoorde dat Paul en zijn vriend gedichten schreven en die elkaar 's avonds na het eten voordroegen onder de trap naar boven. Nou dat inspireerde me om de ervaringen van het weekend te verwoorden. Nadien ben ik blijven dichten, kort daarna werd ik verliefd op Iris een meisje van dansles en toen kwam liefdesgedichten schrijven op mijn pad. Helaas is de verkering uitgegaan Haar moeder was

ertegen en dwong Iris om de relatie te verbreken, het zou schadelijk zijn voor haar opleiding tot kleuterleidster. Die druk riep bij mij veel spanning op, ik moest toch al alle zeilen bij zetten om mijn studie vol te houden en toen heb ik het uitgemaakt en kon ik ook gaan dichten over liefdesverdriet. 'Ik luisterde verbaasd naar mezelf, wat zat ik gemakkelijk met een meisje te praten, dat was nieuw voor me. Ina klopte troostend op mijn knie; 'Jammer voor je. Ik ga nu met Paul een rondje inschenken en dan kom ik bij je terug. Wat wil jij? '

'Appelsap'.

'Geen biertje?'

'Nee, dank je' Ik had een biertje willen vragen, maar durfde dat niet, bang dat mijn moeder kon ruiken dat ik alcohol gedronken had, daar was zij mordicus tegen, alcohol was des duivels. Ina liep de kamer uit en aaide daarbij haar broer Paul over zijn hoofd, die stond op en liep achter haar aan. Ik legde mijn hand op de plek waar Ina me geraakt had, die voelde warm aan. Ik volgde haar bij het uitdelen van drankjes. Paul zette bakjes met nootjes en chips op tafel, waaruit iedereen gretig begon te graaien. Ik voelde me steeds beter op mijn gemak, Even later kwam Ina weer naast me zitten met een glas wijn, ze genoot zichtbaar. Even was ik jaloers. Toen vroeg ik aarzelend: 'Heb jij verkering?' Ze lachte. 'Nee joh, geen zin in, te veel gedoe, ik ben gewoon te veel op mijn vrijheid gesteld. Na de zomer ga ik naar de School voor Journalistiek in Utrecht, ik wil reisjournaliste worden en de hele wereld over reizen, dat lijkt me echt fantastisch. Nou, dan is verkering alleen maar belemmerend. Maar kom, ik ga met de vriendin van

Paul praten. Leuk je gesproken te hebben en blijf dichten. Pim kwam weer naast me zitten, er ontstond geen gesprek met hem, ik voelde me bij hem nooit op mijn gemak, net of hij zich verheven voelde boven anderen. Ik bleef Ina volgen. Half twaalf stapte ik op om de laatste bus niet te missen. Ina bracht me naar de deur, daar omhelsde ze me en zei: 'Dag dichtertje, leuk met je ontmoet te hebben. 'Na die avond heb ik haar niet meer ontmoet.

Na de zomer begon ik aan de derde leerkring, maar deed acht weken niets, keek geen boek in, maakt geen huiswerk, zat een stage uit op een lagere school in Bloemendaal, toevallig samen met Paul. Vroeg een keer naar Ina, die woonde in Utrecht op kamers en genoot volop van haar opleiding en kwam zelden thuis. Ik stopte met de derde leerkring, tot groot ongenoegen van mijn moeder, ook mijn vader was zeer teleurgesteld. Maar ik was gewoon studiemoe, elke motivatie ontbrak. Ik vond een baan aan een lagere school in Bennebroek, genoot van niets doen na een werkdag, van sporten, lezen, dichten en naar de film gaan. Totdat ik Brenda ontmoette en toen veranderde mijn leven 100%.

De tweede ontmoeting met Ina vond plaats op een zondagmiddag in de zomer van 1967. Ik zat op een terras op de Grote Markt in Haarlem aan de koffie. Straks zou ik naar een middagfilm gaan in De Filmschuur. Ik mijmerde wat voor me uit en zat te dubben wat ik na de film zou gaan eten: Italiaans, Grieks of Indisch. Ik neigde naar Grieks. Opeens hoorde ik een stem: 'Edwin Spoor, de stille dichter!' Ik keek op en daar stond ze: Ina Ramaker, nog steeds even mooi, wel iets

molliger, maar nog steeds die ondeugende glinstering in haar ogen. Ik stond op, ze omhelsde me enthousiast. 'Wat leuk je weer te ontmoeten.' Ze ging naast me zitten, bestelde koffie. 'Wil jij ook nog wat', vroeg ze. Ik keek op mijn horloge ik had nog een half uur. 'Doe maar, koffie.' Ik slikte en vroeg; 'Hoe is het met jou?' Zo begon een levendig gesprek waarin we elkaar vertelden over ons leven. Omdat ik naar de filmschuur moest, stelde ik voor een afspraak te maken om verder te praten. Ik wilde haar graag weer zien, ze had me opnieuw vol in de buik geraakt en ik was benieuwd hoe haar leven als reisjournaliste eruitzag. Zij wilde mij ook weer zien, maar kon pas over drie weken, want ze moest op reis voor haar werk.

Zo begon onze relatie, aanvankelijk in latvorm. Ze woonde op kamers, net als ik.

Na een half jaar gingen we samenwonen, we huurden een appartement in de vrije sector en gingen sparen voor een huis. Zij wilde het liefst in het centrum wonen, maar ik liever in een rustige buitenwijk, niet te ver van mijn werk.

Aanvankelijk waren we samen gelukkig, hoewel ze vaak van huis was voor haar werk, kon ik daar prima mee leven, we belden vaak met elkaar en als ze thuis was, was het leven gewoon een feestje. Maar iedere keer als ik over kinderen begon, protesteerde ze, kinderen zag ze helemaal zitten: 'Ik heb geen moederlijk en ik zie het bij Paul, het zijn handenbinders en energievreters.' Hoe heftig ik ook voor vaderschap pleitte omdat ik ervan overtuigd was dat dat mij nog gelukkiger zou maken. Ze bleef weigeren moeder te worden. Er ontstonden ook

irritaties over op vakantie gaan, zij wilde gewoon de koffers pakken, vertrekken en maar zien waar we uit kwamen en ik wilde alles van tevoren geregeld hebben: hotels, routes, afstanden, bezienswaardigheden. We zijn twee keer naar Noorwegen op vakantie geweest. Daarna sprak ze maandenlang over haar droom in Noorwegen te wonen. Ze probeerde me over te halen met het argument dat ik ook van Noorwegen hield. Ze kon me vaak verrassen door ineens na het eten te roepen. 'Ik heb zin maar de film te gaan, ga je mee?' Ik werd daar bloednerveus van, soms ging ik er in mee, en dan zagen we te vaak een film waar ik achteraf spijt van had. Regelmatig weigerde ik met de smoes dat ik nog lessen moest voorbereiden. Op den duur vroeg ze me niet meer, maar belde een vriendin of ging alleen. Kortom, we begonnen steeds meer langs elkaar heen te leven. Tot die dag kwam dat ze me na het eten ernstig aankeek en zei: 'Edwin, ik ga bij je weg, we leven te veel langs elkaar heen, we delen weinig meer met elkaar, we vrijen nog wel, maar ook daar mis ik vaak een beetje vuur. Ik ga mijn droom achterna, ik ga naar Noorwegen emigreren en jij wil niet mee.' Twee welen later was ze vertrokken, we regelden keurig en beleefd de praktische zaken en de financiën. En dat was dat. Ik pakte mijn leven stap voor stap op, dacht vaak terug aan Brenda, die me ook aan de kant geschoven had, voelde weer de pijn van het afgewezen zijn en vroeg me af waarom ik niet goed genoeg was als man voor een vrouw. Een paar maanden later ontmoette ik Ronald.

Die nacht droomde ik van Iris en Brenda. Ik zat op een bank in het park. Ze kwamen gearmd aangewandeld,

gingen naast me zitten elk aan een kant, kusten me op de wang en vleiden hun hoofd op mijn schouder. Herinneringen aan hen liepen in mijn droom door elkaar.